

RŮZNÉ.

O výrobě dusíku ve Spojených státech severoamerických. V č. 12 „Zpráv veřejné služby technické“ upozorňuje Ing. Stan. Špaček na rozvoj výroby dusíku a na výrobní metody ve Spojených státech severoamerických. R. 1923 bylo v Evropě spotřebováno 2.463.000 t chilského ledku. Spojené státy severoamerické dovážejí též chilský ledek a mimo to z Kanady kyanamid a spotřebovávají ročně asi 6 mil. t umělých hnojiv. Na rozřešení otázky, jak opatřit zemědělství laciný dusík a jak zvětšit rostlinnou výrobu, závisí možnost udržet životní úroveň obyvatelstva; ve Spojených státech severoamerických je proto

snaha vybudovati rychle vlastní dusíkový průmysl již od r. 1902, kdy na Niagara byl postaven prvý závod. R. 1910 založila American Cyanamid Co na kanadské straně Niagarských vodopádů závod na výrobu 3.500 t dusíku, jenž byl r. 1916 rozšířen na 13.000 t a jenž může nyní vyrábět 64.000 t dusíku ročně. Z nejnovějších velkých závodů třeba se zmínit o závodu v Nucleo Shells (Ohio), dostavěném krátce po ukončení války a zařízeném na výrobu 40.000 t dusíku; při závodě je jezem o výšce 28 m využito 600.000 HP. V článku jsou uvedeny některé výsledky novějších laboratorních studií.

Z NAŠICH REVUI.

Vojensko-technické zprávy.

Ročník II. (1926), číslo 5.

Dr. ing. Pick, kpt. v záloze, píše o říčních stavbách a vodovodech na sočské frontě v Itálii za světové války.

V dalším článku replikuje **nadpor. Sousedík** na analytické řešení zvukoměrného úkolu štíkt. Gebauera, které označuje jako prakticky neupotřebitelné a rozepisuje se o méně přesném, ale osvědčeném grafickém řešení.

Letecká hlídka má článek o vývoji vojenského letectví, **hlídka automobilní** o berlínské automobilní výstavě v r. 1925, **hlídka zbrojní** o lehké automatické zbrani o malé balistické výkonnosti, jakýsi pistolový kulomet, je muž měla by se věnovati co největší pozornost.

Zajímavá je soutěž nákladních automobilů poháněných generátorovým plynem, konaná v Paříži v říjnu 1925. Projeta byla trať 2160 km v 21 dnech, při čemž trať stoupala až 10%. Jízdy účastnilo se 13 nákladních automobilů se 6 různými systémy generátorů. Dojelo 11 vozů. Průměrná rychlost činila 15 až 17 km za hodinu. Stroj naskočil za 2 až 6 minut, přechod z pohonu benzinového na generátorový plyn proveden pouhým přesunutím páky. Znečištění a opotřebení strojů bylo malé. Zjištěno, že z benzinových strojů lze použití na hnání generátorovým plynem jen těch, jež mají velkou kompresi, nebo jichž komprese byla uměle zvýšena na 5 až 7. Spotřeba paliva na km byla ca 0,4–0,6 kg (dřevěné uhlí, dříví v kstkách 5 cm, brikety z dřevěného uhlí a dehtu).

Ve Francii a v Belgii vydávány jsou ročně, obdobně jako u nás, velké peníze za benzín a proto věnuje se velká péče získání náhradní hmoty jak se strany státu, tak se strany civilních firem.

Číslo 6.

Kpt. Paleček píše o úzkokolejných drahách ve Francii. Zmíním se o jeho článku po jeho dokončení v příštím čísle. —

Ing. Šajtanov Škodových závodů píše o tabulkách střelby a o atmosférické i prachové korektuře při střelbě proti letadlům. Opírá se o vzorce platící pro vakuum, ale nebere ohledu na vítr, což činí jím vypočtené opravy illusorí. Řešený problém je jinak velmi důležitý a stať Ing. Šajtanova je krátkem kupředu.

Kpt. Diviš popisuje vojenské a průmyslové druhy černého prachu, který je dnes hlavně užíván pro časovací kouče: jeho nejdůležitější vlastností je pravidelné hoření. Toto pravidelné hoření se docíluje správným vypálením dřevěného uhlí a grafitováním.

Zemijní hlídka přináší základy optického zastírání (**ndp. Souhrada**) s četnými skizami, hlídka zbrojní stať **mjr. Potěšila** o vývoji ručního granátu. Zajímavá je hlídka letecká, popisující letectvo v manévrech britské armády. V září minulého roku provedena byla v Anglii velká armádní cvičení, aby bylo zjištěno, do jaké míry převyšuje dokonale motorisovaná armáda armádu nynější. Ukázalo se, že i docela slabá, ale dokonale motorisovaná armáda, má značnou převahu. První armádu činila 1 pěší divize, 1 jezdecká

divise a motorisované útvary (dělostřelectvo, tanky, pancířová auta, protiletadlové dělostřelectvo) a množství automobilů pro přesun vojska.

Druhá armáda měla 3 pěší divise, 1 jezdeckou brigádu a nyníjší normalisovaný počet motorisovaných svazků. Každá armáda měla kromě toho po jedné letce stíhací a bombardovací a pro pěší a jezdeckou divisi po jedné letce pozorovací. Zjištěno, že vzdušná rozvědka konala i za nepříznivého počasí znamenité služby. Zejména se osvědčil daleký zvěd s rychlými, jednomístnými na místě dosavadních dvoumístnými. Aby se vyhnulo střelbě protiletadlové, bude nutno místo vysokých letů ve výši 1000–3000 m a rychlosti 180 km/h letět zcela nízko, snad až 10 m, ale s velkou rychlostí 350 km/h, proti čemuž je protiletadlová střelba bezmocná. Dále bylo zjištěno, že stíhací letoun je bezmocný proti pozemnímu nepříteli (jako bomby byly házeny pytlíky s moukou) a že musí být konstruován zvláštní letoun bitovní. Rovněž se letouny výborně osvědčily proti tankům. Bombardovací letouny byly použity jako dálné zvědné a byl jimi odříznut nepřátelský štáb a vyložen na 2 hodiny z boje.

Číslo 7.

Kpt. Paleček dokončuje tu svou obšírnou stať z předešlého čísla o úzkokolejných drahách ve Francii. Ve Francii byly postaveny tyto dráhy v míru pro pevnosti Verdun, Toul, Epinal, Belfort a zůstaly jako dráhy permanentní. Hustá síť normálních drah zabránila vývoji opravdových polních, t. j. přenosných drah, jak byly užívány německým vedením. Francouzské polní dráhy mají velké stoupání, 40 až 100 procentní, jsou mohutně vybudované, aby bylo lze po nich dopravovati těžká děla 36–48 tunová. Rozchod je 60 cm. Při obraně Verdunu nemohla se železniční služba uplatnit, neboť trať byla rozstřílena a celé zásobování bylo provedeno skvěle po známé „Voie sacrée“. Polní dráhy nabývaly na významu teprve tehdy, když se fronta ustálila. Jak velkého rozsahu nabývaly, je zřejmo z toho, že koncem války pracovaly na těchto drahách 2 pluky o 48 provozovacích, 37 stavebních, 8 dílenových a 2 skladističních rotach, celkem 21.000 mužů. Hustota polních drah za války ustavičně stoupala. Podle francouzské zkušenosti nutno počítati na 1 km fronty 10 km polních drah. Stavební rychlost činila při pečlivém šterkování 1 km trati denně. Při slabém šterkování docílily se i 2 kilometry. Na 1 km trati připadlo průměrně 1300 denních směn. Od konečných stanic vedly k bateriím polní drážky o rozchodu 40 cm. Staniční budovy byly rozklada-

telné a přenosné. Na udržování trati se počítali 3 muži na km. Pro části trati, jež byly pod nepřátelskou palbou, byly zřízeny zvláštní oddíly udržovací. Kpt. Paleček uvádí celou řadu cenných statistických čísel, jež jsou klíčem k navrhování a užívání polních drah, jež zde nelze uváděti. Stať uzavírají údaje o německých polních drahách a lanových drahách, postavených na macedonské frontě. Z článku je zřejmo, že přece jen to nebyly jediné automobily, jež přispěly k vítězství dohody, ale i polní dráhy, jež zejména v blátivém terénu a na rozmoklých silnicích často jediné zásobovaly některé části fronty (na př. bitvu na Sommě).

Škpt. Gebauer pokračuje dále ve výpočtu grafických tabulek.

Hlídka automobilní má stať o požadavcích na vojenská automobilní vozidla. Je to výňatek z časopisu „The Automobile Engineer“. Tyto požadavky jsou: výkonnost ve špatném terénu, velká stoupavost s místa a dobré brzdy. Zároveň uvádí veškeré požadavky konstruktivní. Dále je tu diskuse o **ručních granátech**, z níž vysvítá, že většina důstojníků kloní se k tomu, aby vývícj dál se s ostrými granáty, nikoli s atrapami. Stanovisko jistě správné, neboť mírový vývícj je přípravou na boj a je nutno, aby se voják naučil znáti účinek granátu a naučil se nebáti se ho. Je jasno, že mírový vývícj nemůže býti na 100% bezpečný a že riziko se vyloučiti nedá.

Hlídka ženijní obsahuje výťah z pojednání anglického důstojníka v Royal Engineers Journal o minách proti tankům ve válce pohybné. Tyto miny jsou lehké, 5–7,5 kg, neboť stačí, když zničí jeden z kolejových pasů. Zahrabávají se těsně pod povrch, což provede jeden muž za 5 minut. Dá se jich naložiti na auto až 400. Jedna ženijní četa položí za hodinu 500 min. Aby minové pole bylo účinné, je třeba, aby na yard (0,9 m) připadla 1 mina. Každé minové pole musí býti pod ochranou minových děl, aby nepřítel nemohl minu odstraňovati. Němci používali miny 4 kg v krabičkách, jež pokládali těsně před útokem, aby ušli pozorovatelům a přípravné dělostřelecké palbě. Těmito minami lze výborně ochrániti ohrožené části fronty nebo objekty. Proto autor také doporučuje, aby byly zavedeny do anglické ženijní výzbroje. Je nasnadě, že toto doporučení mohli bychom užiti i u nás. Štkpt. inž. Hájek.

Vojenská výchova.

Ročník II. č. 5/6.

Kpt. R. Jansa: **K problému paníky.** Tato studie, týkající se paníky jedince, jest ukázkou z výkladů, jež

měl autor jako učitel na vojenské akademii v Hranicích, a jimiž chtěl přiblížit problém paniky mladým budoucím důstojníkům.

Pplk. Vladimír Kurc: O samostatnosti velitele v boji. Změněný způsob vedení boje zvýšil v moderní válce samostatnost hlavně nižších velitelů v bojích. K té třeba připravovati již v míru. Jak se má tato příprava díti, ukazuje pisatel článku v druhé jeho části.

Štkpt. Jan Valníček: Úkol filmu při branné přípravě. Branná příprava, jež bude činiti veliké požadavky na instruktorský sbor, neobejde se v budoucnu bez názorných pomůcek, zvláště tam, kde instruktor dospěje k výcviku taktickému, k probírání služebních řádů, k předpisům a jiným teoretickým výkladům. Místo různých nástěnných obrazů a tabulek, které nebudou laciné, doporučí autor světelný obraz se slovním doprovodem. Pro brannou přípravu vyšší, tedy pro posluchače vysokoškolské, navrhuje kinofilm, pro brannou přípravu nejširší skioptikon, nikoliv však s normálními diapositivy, ale skioptikon upravený k promítání diapositivů zhotovených na normálním kinofilmu. Pisatel má tu na mysli částečně u nás zavedený podobný přístroj, zvaný „Diafilm“, a to typ s transformátorem, který ještě v několika směrech měl by býti zlepšen na přístroj přímo ideální pro naši brannou přípravu.

V druhé části velmi zajímavého návrhu Valníčkova seznamujeme se s opatřováním filmových diapositivů („diafilmů“) Pisatel z uvedených čtyř způsobů doporučuje vybudování zvláštního oddělení (asi při hlavním štábu), vybaveného důstojníky a fotografy, kteří budou podle vlastních scénářů nebo podle scénářů schválených vyráběti diafilmy v dobře vybavené posádce nebo ve výcvikovém táboře za vedení důstojníků generálního štábu (a pochopitelně i důstojníků s teoreticko-pedagogickou přípravou). Vzhledem k tomu, že lze si posloužiti diafilmem při všech vojenských disciplínách, podávajících vědomosti a dovednosti, i při všech učebných předmětech na školách vůbec, byla by úhrada této pomůcky, jinde již zavedené, hrazena z rozpočtu MNO. i ministerstva školství a národní osvěty. Došlo by se navrhovaným způsobem k žádoucí standardizaci výchovy a výcviku nejen v předvojenské výchově, ale i ve výcviku aktivního mužstva s časovou úsporou, odpovídající příští zkrácené době služební. Návrh Valníčkův stojí po uvážení a doplnění za uskutečnění.

Kpt. O. Pejša: Sebevražda desátníka. Na konkrétním případě — sebe-

vraždě dělostřeleckého desátníka — který sloužil od počátku své vojenské služby v baterii pisatelově, nastiňuje autor, jak se má díti studium jednotlivých pathologických zjevů ve vojskě. Podmínkou však jest, aby důstojníkům i po té stránce dostalo se ve školách a v kursech potřebné průpravy, v čemž s autorem lze jen souhlasiti.

C. L. B.: Rota v krycí posici. Plán palby. Pisatel dokončuje danou úlohu metodou erotematicko-heuristicko-examinátorskou, připojuje k ní vedle skizzy ještě v tabelárním přehledu plán palby.

Mjr. Václav Ždímal: O součinnosti pěchoty a dělostřelectva. V této ukázce z přednášek, konané v kursu pro velitele oddílů, seznamuje autor učitel v témže kursu se spojeními a pojítky u dělostřelectva a jeho úlohou, poučuje o součinnosti velitelů pěchoty a dělostřelectva zvláště pomocí styčných hlídek (styčného důstojníka) a posléze o dělostřelectvu doprovodem.

Štkpt. Miloš Frgal: Časová kalkulace v horách. Několik pokynů, jak počítati čas v středním horském terénu na rozdíl od terénu rovinného, se zřením k různým činitelům v úvahu přicházejícím.

Npor. Josef Vais: Kapitoly z metodiky a fyziologie tělesných cvičení. V poslední kapitole svých výkladů dokončuje autor svou studii, podáváje v ní zásady vedení tělesné výchovy při řízení ranních půlhodinek, při vedení soustavného odpoledního tělocviku, pro velitele družstva při cvičení v družstvech a posléze pro výcvik velitelů (instruktorů).

Štkpt. Karel Teringl: Mravní výchova vojska a propagace armády o velikých cvičeních. Sdílí své zkušenosti, jakých nabyl o propagaci armády v minulých manévrech (1925).

Npor. Krenner: V boji s alkoholem. Článek propaguje abstinenci hnutí v armádě.

Ve **Zprávách** jest podle přehledu výchovné činnosti vojenských zátíši za rok 1925 podána bibliografie z pera štkpt. Frant. Kučery, gen. taj. VČV. J. H. D.

Vojenské zdravotnické listy.

Ročník II., čís. 2.

Štkpt. vet. Karel Čech: Nakažlivé zmetání vojenských klisen ve vojenském hřebčině v Hostouni. Předběžné sdělení o výsledcích bakteriologického šetření. V Hostouni provádí se kromě jiných též profylaktické očkování autovakcinou a připravuje se léčebné serum.

Doc. phil. dr. Vilém Förster: Emoce strachu a hněvu, jich fyziologie

a vojenský význam. Strach je citový paroxysmus depresivního rázu, hněv (který autor ztotožňuje se statečností a útočností) paroxysmus expansivního rázu; ačkoli běží o projevy opačného charakteru, přece mají fyziologický základ velmi blízký, t. j. v obou případech velmi podobné změny fyziologického stavu orgánů. Tyto orgánové reakce jsou vesměs biologicky účelné, t. j. slouží zachování individua a rasy, a jsou podle Langeho-Jamesovy teorie prvotné, kdežto duševní stavy, které jim odpovídají, jsou druhotné; podle ní člověk neutíká, protože má strach, nýbrž má strach, protože utíká. Popud k ústrojovým reakcím jde z mozkové kóry sympatickým nervstvem. Smysl jejich je v tom, že mobilisují veškeru tělesnou činnost k jedinému účelu a zastavují normální mnohostranné úkony organismu. Na př. zastaví se vyměšovací činnost zažívacích ústrojů (nedostatek chuti k jídlu po leknutí a go rozčilení). Cévy kožní i útrobní se zužují, veškerá krev je k dispozici kosterním svalům. Zásoba cukru v játrech se uvolní a krevní proud ji dodává svalstvu. Nadledvinky vyměšují zvýšené množství adrenalinu, jenž je důležitý pro rychlé zotavení svalů z únavy a jiné úkony. Tyto změny umožňují, že člověk je v citové emoci schopen nadměrných výkonů, jichž by za citové rovnováhy nevykonával. Společného fyziologického základu strachu i hněvu může dobrý vůdce využít účelným opatřením k vítězství. Podle W. Jamesa: „Strach je reakce, vzbuzená týmiž předměty a situacemi, které vzbuzují zuřivost; otázka, který z těchto dvou instinktů budeme sledovat, je rozhodnuta některou z vedlejších okolností daného případu, jimiž dání se ovládati je známkou vyšších mentálních povah.“ Tyto rozhodující momenty jsou: Intelektuální a mravní názory (vědomí povinnosti), osobní zájem na výsledku boje (mravní příprava války je tedy stejně důležitá jako technická), vědomí převahy (porážka demoralisuje, vítězství vojsko

odolá panice i v situacích nejchoulostivějších). Útok mobilisuje stejné síly směrem k agresivitě jako vyčkávání nepřátelského útoku směrem k útoku a panice. Prostředky k vývoji těchto sil ve smyslu statečnosti jsou: příklad, povzbuzení (historické doklady), správná technika rozkazu, zvyk a cvik. Excesivní strach může se rychle obrátit v krajní hrdinství.

Pplk. zdrav. dr. Gustav Gellner: **Serologický a bakteriologický průzkum nováčků.** Pisatel je spolupracovníkem prof. Kabelíka při objevu nové metody průkazu tuberkulosity vyšetřením krve. Zkouška je určena k rozpoznávání počátečních, hodně nebo ještě zcela latentních případů plicní tuberkulosity; je zároveň vyšetřením na skrytou syfilis. Vzhledem k tomu, že reakce je poměrně snadná a levná, navrhuje autor, aby jí byli podrobeni všichni nováčci při prezentaci, čímž by mohli býti vyloučeni latentně tuberkulosní, u kterých podle zkušenosti námahou prvního výcviku se nemoc stává patrnou, a kteří pak zatěžují státní finance. Naproti tomu nedoporučuje autor podle svých pokusů bakteriologické vyšetřování nováčků na hostitele mikrobů epidemického ztrnutí šíje.

Mjr. zdrav. dr. Richard Megiska: **Epidemické ztrnutí šíje v brněnské posádce v uplynulém čtyřletí a v prvních měsících 1926.** Léčeno bylo v této době 30 případů. Epidemiologická a klinická pozorování a přirovnání k jiným popisům v lékařské literatuře.

Pplk. zdrav. dr. Gustav Gellner: **Poznámky k Pešově práci „K terapii epidemické meningitidy“**, uveřejněné ve VZL. č. 3 z 1925. Kritika této práce.

Referáty. Zprávy. (Venerické nemoci v naší a cizích armádách. Zpráva o pracích franc. voj. veterinární laboratoře v r. 1925. Polský časopis „Lekarz wojskowy“ a mezinárodní vojensko-lékařský kongres ve Varšavě 1927. Přednáška plka. dra Vinaře v Purkyňově společnosti „O rytmických a tónových úkazech mluvy“.) Dr. Z.

Z CIZÍCH REVUI.

a) Revues francouzské.

Revue d'Infanterie.

Červen 1926.

Berenguier: **Studium předpisů metodou konkrétních případů.** Pěchota v boji obranném ve volném terénu.

Goubenard: **Tanky ve válce ma-rocké r. 1925.**

Řešení taktické úlohy, dané při přijímací zkoušce do válečné školy r. 1926.

Tonnet: **Přepadení na frontě italské r. 1918.**

Revue d'Artillerie.

Červen 1926.

Gérin: **Úvahy o lehké divisní houfnici.**

Montlaur: **Zastřelování dělostřelecké podle dvoustranného pozorování.**
Courbis: **Dělostřelectvo v Maroku a zkušenosti z r. 1925.**

Apffel: **Příspěvek k dějinám francouzského dělostřelectva.** První střelba proti letounům.

Revue Militaire Française.

Červen 1926.

Grasset: **Verdun.** První náraz na 72. divisi. (Pokrač.)

Desmazes: **Vylodění spojeneckého vojska v Dardanellách.** Francouzské řešení expedice. Armáda východní. Bulharský vstup do války. Dohoda se staví proti expedici. (Pokrač.)

Schneider: **Studie o hrubém dělostřelectvu.** Dnešní materiál a jak se ho užívá. Materiál nový.

Juin: **Komunikace a zásobování v Maroku** za bojů r. 1925.

Bloch: **Válka chemická.** Ochrana. Ochrana kolektivní. Zřízení kolektivních přístřeší. Desinfekce a vyvětrání. Ochrana individuální. Masky a apará-

ty. Účinky zvláštní. Kůň a plyn. Granáty dymové.

Anonym: **Anglická armáda a velké manévry 1925.**

Revue d'Etudes Militaires.

Č. 8. (15. VI. 1926).

Céré Roger: **Základy studia hospodářského zeměpisu.** (Dokončení.) Využití zdrojů (zemědělské, průmyslové, Prozkoumání sociálních poměrů. Zboží exportní. Komunikace přirozené (moře, řeky). Komunikace umělé (silnice, průplavy, železnice). Obchodní města. Trhy a veletrhy. Střediska hospodářská. Střediska průmyslová.

Č. 9. (1. VII. 1926).

Lanson René: **Francouzská revoluce v zrcadle francouzských spisovatelů.** Miněni současníků: Chateaubrianda, Josepha de Maistre; historikové liberální až do r. 1870: Thiers, Mignet, Louis Blanc, Michelet, Tocqueville, Lanfrey, Quinet. (Pokračování).

Hohenlinden a paměti ze Svaté Heleny.

b) Revues americké.

Cavalry Journal.

Duben 1926.

Generál James G. Harbord: **Spolupůsobení koně a mezka při národním obraně.**

Bez koní nelze válčiti. Motorová vozidla jezdí jen na dobrých cestách. V delší válce trpí silnice stálým pohybem dlouhých trénů. Někdy chybí mosty. V ostřelovaném pásmu povstávají granátové jámy. Ke kulometům a dělům na těžce přístupných místech dopraví náklad zaručeně jen koně a mezci. Dělostřelectvo jede do pozice někdy za noci, motor by pohyb prozradil. Je-li nuceno jeti pomalu (na př. s pěchotou), nemůže se motor přizpůsobiti; při velkých mrazech přestane pracovat vůbec.

Jezdeckta bude v příští válce zapotřebí ještě více než dříve. Ve dnech od 18. července do 11. listopadu 1918 si přáli všichni velitelé spojeneckých armád mít jezdeckto.

V letech 1914—1918 koupili spojenci v zemích Spojených států severoamerických 1½ milionu koní a mezků. Americká armáda měla na počátku války 39.000 koní a mezků. V letech 1917 a 1918 zakoupila 320.000 koní a 160.000 mezků. Jen jezdci se zkušenostmi mnoha let dovedou koně vycvičiti a udržeti v dobrém stavu. I při bezvadné remontní a veterinářské službě nutno v příští válce počítati s měsíčním úbytkem 3%.

Plukovník Egon baron Waldstätten: **Bíтва u Lawrowa 26.—27. října 1914.**

4. října 1914 vzhopily se rak.-uherské armády (4., 3. a 2.) k nové ofenzivě a zatlačily Rusy za řeku San. 3. armáda vyprostila Przemysl, 2. armáda táhla přes Chyrow k Samboru. — Ostrý úder generála Brusilova zarazil další postup 2. armády a způsobil 22. října v jejím středu u Lavrowa, mezi IV. a XII. sborem trhlínu 20 km dlouhou. Armádě hrozilo nebezpečí, že bude prorážena. K zachránění situace byla 24. října povolána 4. jezdecká divise (velitel generálmajor von Berndt) z Żurawice severně od Przemyslu.

Dala se odpoledne na pochod a urazila do 10 hod. večer 52 km v lijáku, na rozmočených, blátivých cestách, na kterých se kupil demoralisovaný trén XII. sboru.

25., 26. a 27. října odrážela 4. jezdecká divise útoky ruské přesily (podle udání zajatců 8 praporů s horským dělostřelectvem) a držela posici až do 28. října, kdy dorazily prapory nově utvořené armádní zálohy (9 praporů 3 baterie, vel. podmaršálek Krautwald).

28. října byla samostatná akce 4. jezdecké divise skončena. Nebezpečí, že bude fronta 2. armády prolomena, bylo jí odvráceno. Je nesporné, že by pěší záloha toho nebyla docílila. Byla by přišla pozdě. Takovému těžkému úkolu může dostáti jen zbraň rychlá, pohyblivá, na počasí a cestách nezávislá: jezdeckto s jezdeckým dělostřelectvem.

**Číslo 7.
Červenec 1926.**

Bengálské repravidelné jezdeckto. Jeho zřízení z indických domorodců za války mezi Francií a Anglií roku 1744.

Plukovník E. B. Maunsell: Cambrai. Pokračování. Činnost 4. a 5. jezdecké divise v bitvě u Epehy 30. listopadu a 1. prosince 1917.

Major Oskar Teichmann: Generál Zieten. Zajímavé podrobnosti ze života proslulého vůdce jezdeckta.

Generál Sir Percy Hambro: Správní služba v poli. Pokračující mechanisace kulometných jednotek a zmáhající se užívání obrněných aut staví trén stále před nové problémy jak taktické, tak i administrativní. Jezdeckto nemělo dosud dopravních prostředků, které by byly rychlejší než jezdec. Kůň nosil muže a při nejmenším ještě jed-

nodenní potřeby. Je to snad i nyní nutné pro přední eskadrony nikoli však pro zadní pluky nebo brigády. Vzadu můžeme koni ulehčiti, část jeho břemene naložiti na lehký motorový vůz. Vše, čeho je zapotřebí v určitý čas, na určitou dobu, jako: oběd, náčini k ošetření koní, pláště, oděv, prádlo a pod., by mělo býti na lehkých motorových vozech, sledujících jezdeckto přískoky podle nařízení štábu. Tato vozidla by dorazila k jednotkám zpravidla večer a přivezla by jim též již hotový, teplý pokrm. Některá z nich by zůstala u jednotek přes noc, odebrala by ráno věci, jichž ve dne nepotřebují, a jela by dozadu do skrytu. Tvrdí se, že lehké motorové vozy urazí za hodinu po silnicích 40 km, v terénu 16 km.

Pluk. v. v. K. Kroupa.

c) Revues italské.

L' Universo

(časopis vojenského zeměpisného ústavu italského), roč. VII. (1926).

Leden:

Giorgio Abetti: Valné shromáždění mezinárodní unie astronomické v Cambridge 14.—22. července 1925.

Lincoln Ellsworth: Dojmy a úvahy z Velikého Kaňonu (Grand Canyon) v Arizoně. — **Ermenegildo Santoni:** Metoda Santoniho ve vzdušné fotogrametrii. — **Lazzaro Arditi:** Gandhiova Indie (vzpomínky z cesty).

G. V. Garbarotta: Naši poddaní v Libii.

Únor:

Giorgio Abetti: Astronomie a fyzika. — **O. Pucci:** Kalendář. — **Lazzaro Arditi:** Gandhiova Indie. (Pokrač.) — **G. V. Garbarotta:** Naši poddaní v Libii. (Pokrač.)

Březen:

Nicola Vacchelli: Posmrtná vzpomínka na plukovníka Karla Cavicchiho (mistoředitel zeměpisného ústavu). — **Olinto Marinelli:** Nová mapa Rhodu v souvislosti s některými zeměpisnými problémy tohoto ostrova. — **Adriano Augusto Michieli:** Pro studium Alp. — **Lazzaro Arditi:** Gandhiova Indie. (Pokrač.)

Duben:

Paolo Principi: Podzemní zjevy hydrologické na Monte Nerone (Apenin Římský). — **G. Boffito:** Dva pohledy na Florencii ze 16. století. — **Lazzaro Arditi:** Gandhiova Indie. (Pokrač.)

Květen:

Roberto Almagià: Nové dílo o politickém zeměpisu (revue německé knihy O. Maulla „Politische Geogra-

phie“, Berlín 1925). — **Giovanni Masturzi:** — Eritrejská kolonie.

Červen:

Nicola Orenco: Římské město a divadlo Albintimilium (na ligurském pobřeží). — **Felice de Chaurand de Saint Eustache:** Východní otázka po stránce zeměpisné, národopisné a hospodářské. — **G. V. Garbarotta:** Naši poddaní v Libii. (Pokrač.) Bs.

Esercito e nazione.

Březen 1926 (čís. 3.).

Provádění nových vojenských zákonů. — Vyšší technické dělostřelecké kursy zahájeny. Řeč sen. Cavallero, státního podsekretáře pro válku, pronesená dne 16. března t. r. při zahájení vyšších kursů dělostřeleckých, t. j. vyššího technického dělostřeleckého kursu a vyššího balistického kursu při dělostřelecké akademii v Turině. Řeč, pronesená v okruhu odborníků vojenských a civilních, pojednává v zásadě o těchto třech otázkách:

1. O moderním technickém problému dělostřelectva;

2. o moderní přípravě dělostřeleckých důstojníků;

3. o úloze průmyslu v přípravách válečných, hlavně pokud se týká nových konstrukcí dělostřeleckých a výroby střeliva a o spolupráci vědeckých a technických kruhů civilních s kruhy vojenskými na tomto poli.

Není dnes možno říci, jaká bude příští válka, zda posílní či pohybná. V obou však, vedle přípravy morální, bude hráti rozhodující úlohu problém technicko-materiální, a to nejen po stránce počtu, nýbrž i po stránce jakosti.

Technický problém dělostřelectva nutno posuzovati z těchto dvou stránek:

- a) po stránce výroby a
- b) po stránce technicko-vědeckého pokroku.

Důsledky z toho vyplývající jsou:

1. Dělostřelecká služba technická, zůstává dodnes na té výši jako byla v r. 1914, neodpovídá více svému úkolu.
2. Nutnost úzké součinnosti technicko-vědeckých orgánů všech ozbrojených sil s odpovídajícími orgány civilními.
3. Nutnost součinnosti odborníků všech tří složek ozbrojených sil, to jest pozemního vojska, námořnictva a letectva.

Jen tak bude dosaženo jednotné koncepce pro technickou přípravu válečnou nejen armády, nýbrž i celého národa.

Válka ukázala, že pro potřeby fronty nestačí jen vojenský průmysl. Nutno využití v nejširší míře průmyslu soukromého. Tento musí býti usměrněn, koordinován a připraven, aby mohl vyhověti požadavkům válečným předvídaným i nově se vyskytнувším za války. Za tím účelem zřízeno při ministerstvu války „permanentní komité pro zbraně a munici“ a při ministerstvu národního hospodářství „Komité pro přípravu civilní mobilisace“.

Prostřednictvím těchto dvou orgánů může dělostřelecko-technická služba uplatňovati výsledky své práce.

Úlohou dělostřelecko-technické služby není přímá výroba, nýbrž studium všech prostředků ofensivních za účelem jejich zdokonalování, s využitím veškeré vědecké činnosti a pokroku domácího průmyslu. Připraviti důstojníky pro tuto úlohu jest právě účelem zahajovacího kursu technicko-dělostřeleckého.

S technickým pokrokem materiálu musí však souběžně pokračovati odborná příprava dělostřeleckých důstojníků, kteří jsou povoláni používatí moderního materiálu. To jest úkolem kursu býti připraveni lidé, kteří jich dovedou dokonale využítí.

Úkolem skupiny důstojníků specialisovaných v balistice na tomto kurse bude:

- a) Ve válce: studovati v příslušných kancelářích organizaci, použití a využití dělostřelectva velkých jednotek.
- b) V míru bude jich použito v příslušných odborech ministerstev, u velitelství a ve školách, jichž úkolem jest usměrňovati a zdokonalovati výcvik dělostřelecké zbraně.

Oba dva kursy, navzájem se doplňující, směřují tedy ke zdokonalení válečných prostředků a k jejich racionálnímu a ekonomickému využití.

Domenico Guerrini: Emanuele Filiberto di Savoia (1528–80). Jubilejní historická studie.

Alberto Baldini: Duše a tělo u Napoleona. Pisatel dokazuje krátkou analýsou činnosti Napoleonovy v bitvě

u Waterloo nesprávnost tvrzení jistého lékaře neuropatologa, podle kterého Napoleon trpěl v posledních letech své slávy spavou nemocí, která byla příčinou také jeho porážky v řadě bitví.

Jak se vede a jak si počíná hlídka pěchoty. Aplikací příklad vedení a činnosti hlídky pěchoty ve funkci předvojové hlídky, který jest doprovázen skizami a panorámmi náčrtů.

Přímá dělostřelecká podpora pěchoty v útoku. Článek pojednává o činnosti styčných a pozorovacích hlídek dělostřeleckého oddílu pověřeného přímou podporou útočícího praporu.

Jak se určuje poloha cíle střelbou. Názorný příklad, jak určit cíl vidlici („forcella“), není-li možno je určit přesným pozorováním.

Útočné vozy za drátěnými překážkami. Činnost útočných vozů po překonání drátěných překážek.

Teorie a praxe maskování. Pisatel upozorňuje na důležitost, jaké nabylo maskování zvláště rozvojem letectva a jeho výborné pomůcky fotografie. Po teoretické úvaze o významu barev, tvaru, stínů vlastních a vržených a o reakci fotografické desky na tyto, ukazuje na názorném příkladě, jak si nutno počínati při maskování a jak nutno používatí různého materiálu maskovacího.

Ze zákopů do polí. Informativní článek o způsobu sociální podpory bývalých komбатantů v polním hospodářství.

Maroko. Přehled hlavních událostí politických a vojenských.

Duben (čís. 4.)

Nové horizonty vojenské organizace. Komentář zákonů tvořících tak zvaný „vojenský statut národní.“ Článek rozbírá a ukazuje přednosti těchto nových vojenských zákonů italských:

- a) Zákon o organizaci armády;
- b) zákon o povyšování důstojníků;
- c) zákon o stavu důstojníků;
- d) zákon o svatební kauce důstojníků.

Domenico Guerrini: Naši učitelé političtí a vojenští — Francesco Petrarca (1304–74). Význam Petrarcova díla v politické a vojenské renesanci Itálie.

Gen. A. L. Maggiorotti: Zobrazení války v antickém umění. Autor studuje otázku, jak se odrážel boj a válka v architektonickém sochařském a malířském umění antických národů. Článek jest dokumentován četnými ilustracemi.

Použití roty jako předvojového houfce. Aplikací příklad použití roty tvořící předvojový houfec praporu-předvoje. V téže taktické situaci, v níž studována v předešlém čísle činnost předvo-

*) Viz Voj. Rozhledy čís. 5 t. r. „Revue italique“, str. 284.

ové hlídky, studuje se nyní použití roty v úloze předvojového houfne. Článek doprovázený opět panorámními náčrtý, studuje tyto otázky:

1. Úkol roty.
2. Koncepce celé činnosti.
3. Rozkazy dané velitelem.

Úloha baterie doprovodného dělostřelectva. Aplikací příklad použití baterie děl 75/13 (na mezcích) přidělené jako doprovodné dělostřelectvo učenému praporu v útoku. Článek doprovázen panorámními náčrtý a schematickou skizkou dislokace různých prvků baterie v okamžiku jejího zasažení palbou.

Jak se připravuje střelba pomocí topografické mapy. Způsob jakým postupuje velitel baterie, mající připravit střelbu na neviditelný cíl pomocí mapy 1:25000.

d) *Revues maďarské.*

Magyar katonai közlöny.

XIII. ročník, 7.—9. sešit (1925).

Ladislav Badinsky: **Volba linie hlavního odporu v krajinách hornatých a pahorkatých.** Vypočítává výhody i nevýhody linie hlavního odporu vedoucí na svahu obráceném k nepříteli, na hřebenu, aneb na svahu odvráceném od nepříteli.

Npor. Elemér Hatházy: **Znárodnění účinku palby.** Popisuje přístroje, které mají za úkol označiti jakost, směr, sílu a rychlost palby při evičeních se soupeřem.

Mjr. gšt. Ladislav Horváth: **Obchvat a průlom.** Vysvětluje pojmy: taktický a strategický obchvat a průlom podle příkladů z válečných dějin.

Géza Horváth: **Militarismus.** Autor se obrací v krátkém článku proti špatnému pochopení pojmu hesla „Militarismus“ kruhy pacifistickými.

Pplk. Dr. Jiří Rákosi: **Památný den bývalého 1. budapeštského honvédského pluku.** Popis slavnosti.

Generál v. v. Arnošt Horsetzky: **Válečné plány centrálních mocností v roce 1914.** Vznik těchto plánů a dosavadní kritika: I. Německé operační plány; II. Rakousko-uherský válečný plán. Nástup proti Srbsku. Nástup v Haliči. Autor této úvahy vyjadřuje se ke konci článku, že byl plán Moltkeův lepší než Schlieffenův a pokládá za velké neštěstí, že plán Moltkeův byl jeho nástupci zavržen.

„Plán byl starý a myslili, protože jest starý, že musí býti též zastaralý.“

Pplk. Emerich Bangha: **Polní**

Kladení lávky pro pěchotu. Článek popisuje postup prací ženijních vojsk při kladení jedné nebo více lávek pro pěchotu.

Koloniální renesance. Historicko-politický příspěvek k italské koloniální politice, napsaný u příležitosti nedávné cesty ministerského předsedy Mussoliniho do Tripolisu.

Otázka mosulská ve svých prvcích zeměpisných a hospodářských. Studie známé otázky mosulské se stanoviska politického, zeměpisného a hospodářského.

Pět vojenských rozpočtů italských. Porovnávání jednoho vojenského rozpočtu předválečného (1913/14) a čtyř rozpočtů poválečných (1923/24, 1924/25, 1925/26, 1926/27).

Kartografie až do konce XVII. století. Historický nástin vývoje kartografie od nejstarších dob až do konce XVII. století.

maršálek Conrád z Hötendorfu 1852—1925. Nekrolog a popis jeho života.

Kpt. gšt. Dr. František Levay: **Organisace a práce Svazu Národů.**

Štěpán Berkó: **Maďarské části staré armády.** (Pokračování.)

Emil Derényi: **Boj plynem.** Obšírný článek, podávající podrobný popis střeliva plynového a plynových masek.

Sešit 10.—11.

Ludvík Gőrgy: **Střelecké závody honvédů.** Oznamuje výsledek střelby a dokazuje, že každoročně se jeví lepší výsledky.

Pplk. Emerich Bangha: **Účinek a pozorování dělostřelecké palby.** Pojednává o fyzickém a morálním účinku rozličných dělostřeleckých střel.

Kpt. Štěpán Bagossy: **Palebná ochrana a podpora palbou.** Taktika palby.

Maďaři ve světové válce. Seznam maďarských částí rakousko-uherské armády.

Pplk. gšt. Emerich Sulsay: **Význam Dunaje ve světové válce.** Význam Dunaje v dějinách Evropy projevil se v boji Rakouska se Srbskem. Autor vybral si za předmět této zajímavé studie mnohostrannou vojenskou činnost monitorů na Dunaji.

Vadnai: **Finská občanská stráž.**

J. Julius Tmesányi: **Poslední velká bitva světové války.** Zpráva o boji 41. honvédské dělostřelecké brigády ve velkém italském útoku v říjnu r. 1918.

Mjr. Arpád Markó: **34. maďarský pěší pluk košícký ve světové válce.**

Sešit 12.

6. prosince. Vzpomínka, věnovaná jmeninám správce země.

St. Giovanni di Medua: Vzpomíná desátého výročí námořní bitvy u St. Giovanni di Medua, kde se správce země vyznamenal.

Ejábanyi: **Generál jezdeckva Janky Kicsárd.** Životopis.

Generál Viktor Ludvig: **Několik slov k výcviku ve střelbě kulometem.** S poukazem na válečné zkušenosti pojednává autor krátce o chybách při výcviku.

Plk. gšt. Emerich Sulsay: **Význam Dunaje ve světové válce.** Podává přehled plavby na Dunaji v míru a zmiňuje se o dopravním výkonu ve válce; poukazuje na důležitost řeky v budoucnosti.

Npor. Jan Truttinger: **Zvláštní druhy palby kulometů.** Na příkladech pojednává o přestřelování vlastních oddílů, o střelbě mezerami, o střelbě na nízko létající letouny; dále pak o nepřímé palbě, o střelbě noční a na dálku.

Maďari ve světové válce. Seznam maďarských částí rakousko-uherské armády.

Československo: Podán jest výťah z našeho Cvičebního řádu s podrobnými náčrtý přibližovacích a semknutých tvarů, aby si čtenáři mohli s ním porovnat ustanovení cvičebního řádu pro pěchotu maďarskou. Pojednává se o nejdůležitějších ustanoveních počínaje družstvem a konče brigádou.

Mjr. gšt. Jiří Nagy: **Vojenská výchova cizích států.** Doplnování důstojnických sborů v Německu, Rakousku, ČSR, Polsku a Anglii.

Technické zprávy.

Mjr. Štěpán Dobray: **Jezdecká mostní souprava vz. 13.** Podává příklad jejího použití ve světové válce.

Kpt. A. K.

Hadtörténelmi szemelvények a világháborúból.

(Episody ze světové války.)

Vánoční příloha časopisu „Magyar Katonai Közlöny“

1. Polní maršálek arciv. Josef: **Výťah z mého válečného deníku.** Popis bojů 31. rakousko-uherské pěší divise u Turky dne 11.—24. října 1914.

2. Plk. Janky Kocsárd: **Boje 4. husarského pluku u Groholic dne 7. a 8. prosince 1914** (se 4 náčrtý).

3. Polní podmaršálek Lukachich: **Činnost armádní skupiny „Doberdo“ v době od 16./5. až 12./7. 1915** (se třemi náčrtky).

4. Polní podmaršálek Karel Bernátsky: **15 dní s honvédkým pěším**

plukem č. 21. Popisuje boje tohoto pluku v čase od 26. května až do 9. června 1915.

5. Generál Julius Kadicefalvy: **Válečná kronika bratislavského zeměbraneckého pluku č. 13,** se čtyřmi náčrtý. Činnost pluku od mobilisace až do rozpuštění pro velké ztráty.

6. Plk. Vilém Nagy: **Bitva u Brassó dne 6.—9. října 1916.** Činnost 9. armády za vedení Falkenhayna.

7. Plk. Karel Csejkovits: **Boje 38. honvédké pěší divise kolem Siemikove v čase od 1.—5. listopadu 1915.**

8. Plk. gšt. Štěpán Schweizer: **Krátké vylíčení obrany Premyslu.**

9. Kpt. gšt. Jan Sajó: **Polní tažení v Rumunsku se zvláštním zřením k bojům 39. honvédké divise v Sedmihradsku.**

10. Kpt. Pavel Pongrácz: **Jeden den z bojů „husarů Radeckého“.** Popisuje činnost pěšky bojujícího jezdeckého pluku při těžkých útocích na domí Piavu dne 16. června 1918. Při těchto útocích pluk sice ztratil přes polovinu svého stavu, přesto však značně přispěl k úspěchu.

11. Plk. italské armády Franti. Laviano: **Bitva u Vittorio Veneto.** Překlad z italského. Popisuje činnost dělostřelectva.

12. Plk. rakouské armády Rud. Kissling: **Bitva u Lucku v létě 1918.** Brusilovova ofenzíva. Kpt. A. K.

Hadtörténelmi közlemények.

Ročník XXVII. (1926), sešit I. a II.

Dr. Vojtěch Iványi: **Dějiny dělostřelectva v Uhrách až do roku 1711.**

V článku je též zmínka o českém žebřákovi Talafúsovi, že roku 1440 dostal od města Košic děla a střelný prach a o Janu Jiskrovi, že si v roce 1459 od různých slovenských měst vyžádal prach, ledek a jiné válečné potřeby a že mu Bardějov poslal ohňostrojce Jana.

Karel Pözdner: **Varaždínsko-gurjevacký pohraniční pěší pluk čis. 6.**

Oskar Karojlovic: **Uherští vojáci na tureckých bojištích za světové války.**

Dr. Emerich Lukinich: **Záznamy Antala Hunkara.** Obsahují některé příběhy z dob napoleonských a z revoluce 1848/1849.

Nové knihy z oboru válečných dějin:

Baron Julius Förster: **Hrabě Ladislav Berchényi, maršál Francie.** Narodil se r. 1689 a zemřel r. 1778. Životopis věrného a statečného muže.

Josef Breit: **Revoluční záchvěvy v Maďarsku v letech 1918-1919 a dějiny rudé války. II. díl.** Od vyhlášení diktatury proletariátu až do útoku Rumunů.

Dr. Evžen Horváth: **Poslední spolek maďarsko-benátský v roce 1849.**

Dr. Jan Szendrei: **Maďarské válečné památky v cizích museích.** (Paříž-Brusel.)

Dr. Eduard Reisig: **Jerusalem-ský rytířský řád svatého Jana v Uhrách.**

Josef Breit: **Rakousko-uherská**

vojna se Srbskem a Černou Horou v roce 1914.

XVI. ročníku časopisu maďarského spolku pro Jaderské moře, zvaného „A Tenger“ (Moře), vyšly dva prvé sešity, ve kterých se líčí podrobně zánik bitevní lodě „Szent István“.

Mjr. gšt. Libor Vítěz.

LITERÁRNÍ PŘEHLED.

Literatura česká.

Recenze knihy.

Prof. Jos. Simon: „**Na polích smrti 1866**“. Vzpomínkové feuilletony a jubilejní studie. (Nákladem vlastním. V komisi Emanuela Kmenta, knihkupce v Prostějově 1926, 110 stran.)

V jubilejním roce 60. výročí války roku 1866 a bitvy u Hradce Králové shrnul tu autor do malé knížečky především mnoho vlastních, v červencovém slunci ryze českým srdcem a duší zažítých a sytých kreslených turistických vzpomínek a dojmů z bojiště největší bitvy XIX. století a pak také velkou část v kritické literatuře o válce roku 1866 uložených taktických a strategických posudků.

Ve výkazu použité literatury je uvedeno 14 vesměs četby hodných autorů děl o válce a kolem války roku 1866. Jelikož ve velké části citované literatury bylo použito generálštábních děl obou protivníků, jichž studium je pro

dokonalé porozumění této války vzdělanému vojákovi naprosto potřebí, nepadá při malých rozměrech pozoruhodné knížečky na váhu, že jich autor nepoužil. Alespoň jich použití neuvedl.

Při vzpomínkové povaze sympatické knížky nepadá též na váhu, že chybí náčrtů, které by arci porozumění častého výkladu nejrůznějších taktických a strategických náhledů a zásad značně prospělo.

Celkem znamená tato malá, ryze českým duchem procítěná a podaná knížečka ve své vojenské části poctivé echo nejrůznějších vojenských kritik a posudků, napsaných od roku 1866 o této válce. Z tohoto důvodu a pak hlavně pro vzácnost kritické české vojenské literatury vůbec doporučuje se málo času zabírající četba této sympatické knížečky, zejména letos, v době 60. výročí největší novodobé války vůbec, která kdy proběhla naší vlastí. Miles.

Cizí literatura vojenská.

a) litevská.

Litevský vojenský ústav vědecký v Kovně vydal právě knihu „**Kareivis-Lietuvos gynejas**“ (Voják — obránce Litvy), která jest určena pro litevského vojáka. Jest v ní uvedena historie Litvy a přehled války za nezávislost (1918-20). Dále pojednává o dějinách vojenských

těles a přináší pro vojáka litevského různé poučné a informační články a výběr vlastenecké poesie. Kniha je vyzdobena četnými portréty vynikajících vojenských i politických osobností litevských a na konci opatřena mapou Litevska.

b) Německá.

„**Die Kampfswagen fremder Heere**.“ Vyšlo v Berlíně 1926 jako 2. sešit „**Technische Mitteilungen über Kampfswagen und Strassenpanzerwagen**“ (stran 96).

Kniha jest rozdělena na tři části:
A. Všeobecný popis a konstrukce tanků.

B. Popis tankového materiálu evropských států — zdokonalení poválečná.

C. Všeobecné úvahy o použití tanků a způsoby obrany proti nim v budoucích válkách.

Příloha: tabulka obrněných vozidel armád evropských států, uvádějící typy, výkonnost a výzbroj.

Zmínky z tohoto spisu zasluhují zkoušky, které konali pionýři anglické armády se stavbou těžkého válečného železného mostu, užívající těžkého tanku buď jako pojízdného jeřábu ke kladení součástí mostu při montáži přes vodní tok, nebo jako traktorů sunoucích na valnicích v krytu sestavený most na místo určení.

Jinak obsahem i způsobem podání podobá se kniha značně spisu Ing. Heigla (Die Tanks). Taktické použití tanků v boji však zde schází. Kniha jest dobrou pomůckou k studiu konstrukce tanků. Kpt. Jos. Sovadina.